

Lojze Zupanc:

P A P I R

Tisto noč je v baraki ob smetiščni jami brlela sveča. Kaj se je zgodilo, da ljudje v baraki niso upihnili luč in se podali k počitku?

V kotu na postelji joče deček, zavil v preperle odeje. Bolezen mu ne pusti spati. Tudi oče in mati ne moreta spati, ko jima jok bolnega sinčka reže bolečino v srce.

Zunaj dirja burja z blazno naglico mimo barake, se zaletava vanjo, da je čí razmajano tramovje. Razpoke v stenah barake so zadelane s papirjem. Zavrženi in prečitani časopisi in lepaki ustvarjajo barakarjem dobroto: papir je slab prevodnik toplote in zadržuje mraz, ki od zunaj sili v barako.

V temnem kotu tesne in od dima očrnele izbe čepi mala pečica, ki jo je meščan zavrgel med staro, neuporabno železje. Tu, v baraki pa še služi bednim ljudem.

Mati in oče sedita ob postelji, kjer leži njun bolni otrok. Skrušena sta in v brezmejni bolečini zgrbljena, kakor da so zlobni ljudje naložili na njuna ramena gorje vsega sveta. Tako ždita tam in nobenega življenja ni krog njiju; le sinko joče, plamen na sveči trepeče in burja tuli okoli barake kakor gladen, pretepen pes. Pahnjena v obup sta tiho. Vsak zase razmišljata, zakaj ju je človeška družba odrinila semkaj, v to mrzlo barako.

Dela nil Oče je že dolgo brez posla.

Ali naj gre oče na cesto beračit? Ne, tega ne more. Sram ga je, da bi iztegnil zdravo roko za milodar. Četudi ga glad podi okrog, ko iz dneva v dan hodi od tovarne do tovarne in ponuja na prodaj silo svojih rok, prositi le ne more. Glad je hud in neizprosno rabelj, ponos in sram sta trmasta jetnika, ki ju najhujši rabelj ne prisili na kolena...

Otrok znova zajoče. Takrat mati dvigne glavo, da se ji v svitu medle svetlobe zasvetijo v očeh solze kakor

biseri. Vzdihne in spregovorj v tišino:

»Andrej, nekaj morava storiti za otroka. Ne sme umreti! Živeti mora in iti življenju naproti; lepšemu življenju kakor ga živiva midva.«

Oče je vztrepetal. Cutil je mogočni objem besed, ki jih je bila pravkar izgovorila mati. Potlej se je stresel iz razmišljanja, ki mu je nabijalo kri v glavo.

»Ne sme umreti«, je pritrdil kakor v odmev. Potem je sunkovito vstal, si zavihal ovratnik pri suknjiču do ušes in se pognal proti vratom.

»Kam greš zdaj, sredi noči?« se je ustrašila mati.

Ni ji odgovoril. Stopil je čez prag in utonil v noč.

Brez denarja je odšel k zdravniku v mesto. Brezposelnost, s katero se je otepal že nekaj mesecev, mu je požrla vse borne prihranke. Zdaj je bil brez vsega. Le nekaj mu brezposelnost ni mogla vzeti: ljubezni! Ljubezni do sina, ki se je bolan premetaval na postelji in pričakoval očetove pomoči. Tiste ljubezni, ki ga je sredi noči gnala na pot, da bo prvič prosil z zdravimi rokami.

Ljubezen, ki je nagnala očeta iz črne barake v svetlo mesto je bila močna, da bi na ukaz pokleknil sredi cestnega tlaka in pričel z golimi rokami grebsti v trda betonska tla, če bi vedel, da bo tamkaj izkopal zdravilo za sina.

Mati je ostala sama pri otroku. Sveča, ki je prilepljena na rob mize brlela že dolge ure, je pričela ugašati. Zunaj se je dramilo jutro in se ovijalo v gosto meglo. V tovarnah so zatulile sirene. Zvonovi v mestu so oznanjali sedmo uro.

Takrat se je oče vrnil. Z žarečimi očmi je stopil v barako in privlekel iz žepa stekleničico. Mati je uprla pogled v kot, kjer je visel Zveličar. Olajšujoč vzdih se ji je izvil iz prsi. Nič

ni vpraševala, vzela je s police žlico in nalila otroku zdravilo.

Utrujen in do smrti izmučen je otrok kmalu zaspal. Takrat se je oče spet napotil proti izhodnim vratom.

»Kam, Andrej!« je zašepetala mati.

»Delo iskat! Moram nekaj najti, razumeš? Moram! Pa če bi moral obhoditi ves zemeljski planet.«

Sredi dopoldneva se je otrok zbudil.

»Mama, zebe me...«

S pogledom je iskala po izbi, kaj bi vrgla v pečico in zakurila. Ničesar ni imela. Niti drv niti premoga. V kotu za vrati je bila prazna vreča. Pograbila jo je in dahuila:

»Tako je se vrnem.«

Odšla je proti smetišču. Od barakarske kolonije do jame so bila ob poti zasajena kostanjeva drevesa. Burja je pometala suhe vejice na tla. Bile so drobne, da bi jih lahko vrane v kljunih odnesle, mati pa se je vztrajno pripogibala in jih pobirala v vrečo. Ko je prišla do smetišča, je na kupu pepela in saj opazila košček papirja. Sklonila se je in ga pobrala.

Iz vreče je papir zakričal: »Ojoj, kakšna tema pa je tukaj!«

Limona, kost in čevelj so se prebudi. Zaman so klicali, naj se tovariš vrne k njim.

Kmalu se je mati vrnila v barako. Skoraj polno vrečo suhljadi, treščic in papirja je prinesla v vreči.

»Tako je toplo, sinko,« je vsa zaspala dejala in iztresla paberke iz vreče na tla pred pečico. Pograbila je papir, ki ga je hotela položiti v pečico pod suhljad, da bi laže podnetila ogenj. Mimogrede je prečitala nekaj vrstic, s katerimi je bil papir potiskan. Na shujšani obraz ji je zlezal nasmeh.

Otroku se je zdravje vidno vračalo, odkar je vzel zdravilo.

Opazil je, da se mati smeje in je vprašal: »Zakaj se smeješ, mama?«

»Ah, kako bi se ne smejala, ko je pa tako smešno napisano. Pa počakaj, prečitala ti bom.«

Položila je papir na mizo in ga nekajkrat pogladila z dlanjo, da bi lažje čitala. Potem je sedla na rob postelje k otroku in mu prečitala tole zgodbo:

Gospod glavar in vaški brivec.

Njega dni so imeli za okrajne glavarje samo plemenito gospodo, grofe in barone in tako reč.

Pa so dobili tudi tjakaj v Grčevo novega glavarja in je bil grof. Grof je bil in jako visok gospod, ves v rokavicah. Take so imeli svojčas radi dobri naši

ljudje. Pa je bil gospod grof hkrati jako milostljiv — tudi: to je bilo všeč našim ljudem in so bili z njim zadovoljni.

In je bil tudi milostljivi grof vobče zadovoljen z dobrim našim ljudstvom; kajti brez posebnih pritožb so plačevali davek, na cesti pa so se daleč umikali grofovi kočiji. kadar se je gospod glavar vozil na uradne dneve.

Pa je nanoslo, da sta uradno opravilo in grofovska kočija pripeljali gospoda glavarja v oddaljeno vas in se je uradno opravilo zavleklo v drugi dan in še v tretjega in so bili občutki milostljivega gospoda grofa jako neugodni, kajti je bil vajen, da je bil vsak dan sveže obrit, zdaj se mu pa že tretji dan ni bila lica dotaknila britev.

Prenočeval je pri županu, pa ga je zjutraj vprašal, ali imajo koga v vasi, ki bi znal sukati britev — pošljejo naj mu ga, da ga bo obril.

Resnično, imeli so takega moža in je bil občinski sluga oni, ki je poleg drugih uradnih poslov izvenuradno opravljal tudi posel vaškega brivca. Bil je koj pri rokah, prišel je, korajžno se je lotil svoje naloge. Iz enega žepa je potegnil britev, jo odprl in ji ostrino parkrat potegnil po desnem škarpu. Iz drugega žepa je privlekel milo, krepko pljunil nanj in preden se je zavedel milostni gospod grof, že ga je pričel z opljuvano stranjo mazati po licu.

Milostnemu gospodu grofu je zastala sapa: »Čujte, vi mož, ali veste, kdo sem jaz? Tukaj v tej vasi sem tako rekoč namestnik samega presvetlega cesarja. Zato nikakor ne mislite, da me smete tako mazati po licu, kakor nemara mažete druge v teh hribih.«

Pa je mož z britvijo spoštljivo odgovoril: »Oh, saj! Kaj pa mislijo gnadljivi gospod! Druge našajfam tako, da ne pljunem na žajfo, ampak jim pljunem kar v lice!«

Bolj ko je mati čitala, bolj je otroku lezel nasmeh na bleda lica. Ko pa je končala, je dejal z veselim glasom:

»Rob ve, kdo je to napisal...«

»Podpisan je Fridolin Zolna,« je rekla mati.

»Pa saj to je vendar mladinski pisatelj Fran Milčinski!« je otrok tlesknil z rokami. »Ah, kako smešno je znal pisati! Škoda, da je že umrl. V šoli nam je učitelj marsikaj veselega povedal o Milčinskem, ki se je rad podpisoval pod svoje spise tudi z izmišljenim imenom: Fridolin Zolna. Tudi v

šolski čitanki je natisnjen vesel spis o butalskem policaju in razbojniku Cefizlju, ki ga je napisal Fridolin Zolna.»

»Da, vesel človek je moral biti, ko je znal pisati takšne smešne stvari.« je rekla mati. Potlej je papir zmečkala in ga vtaknila v peč pod suhljad. Prižgala je vžigalico in plamen je obližnil papir. »Vsake stvari je enkrat konec.« si je pri tem mislila mati. Polglasno pa je šepnila: »... in v prah se boš povrnil.«

Malo pred poldnem se je oče vrnil domov. Srečen smehljalj mu je visel na obrazu. Stopil je k postelji, kjer je ležal njegov bolni sinko in ga poljubil na čelo.

»Ah, tako sem vesel.« je dejal. »Upam, da se bomo kmalu preselili iz barake. Dobil sem delo.«

Mati je olajšano vzdihnila. Od sreče so ji stopile solze v oči, ko pa se je zbrala, je s trepetajočim glasom vprašala:

»Kje, Andrej?«

»V papirnici.« je odgovoril.

Potlej je dvignil zdrave, močne roke nad glavo, da so mu v sklepah zapokale kosti. Z veselim in žarečim obrazom se je sklonil k sinu, ki je ves čas s svetlimi očmi strmel v ljubega očeta. Objela sta se.

Bilo je poldan. V mestnih cerkvah so se zamajali zvonovi. In bronasta pesem se je veselo vriskajoč razlila preko barak ob smetiščni jami.

Pripis: Pri pisanju povesti »Papir« sem si pomagal s sledečimi viri:

1. Miroslav Ambrožič: Tiskarstvo.
2. »Naša doba«, revija za javna vprašanja, letnik 1.
3. A. Vales: Kemični poizkusi.

Končno pišem na tem mestu toplo zahvalo gospodu inženirju Krofti Milošu za vse nasvete, ki mi jih je blagohotno nudil o izrazoslovju iz papirne stroke. Pisatelj

K O N C E

Stroj za proizvodnjanje električnega toka

Stric Matie je bil od svojih mladih čitateljev večkrat prav odločno pozvan, naj že vendar enkrat napiše navodilo, kako se sestavi električni generator za istosmerni tok. To bo pač težka naloga. Ne toliko za strica Matica, kolikor za tiste, ki bodo njegovim navodilom sledili. No, pa poizkusimo!

V prvi vrsti potrebujemo nekaj trajnih magnetov podkvaste oblike. Električni tok se namreč vzbuja na ta način, da se prevodne žice gibljejo v magnetnem poju. Čim močnejši bodo magneti, močnejši bo tok. Dva ali trije magneti bodo za na dovolj. Najlažje si jih preskrbimo iz kake avtomobilske delavnice. Magnete položimo drugoga poleg drugega tako, da so vsi kraki, ki se med seboj odbijajo, na

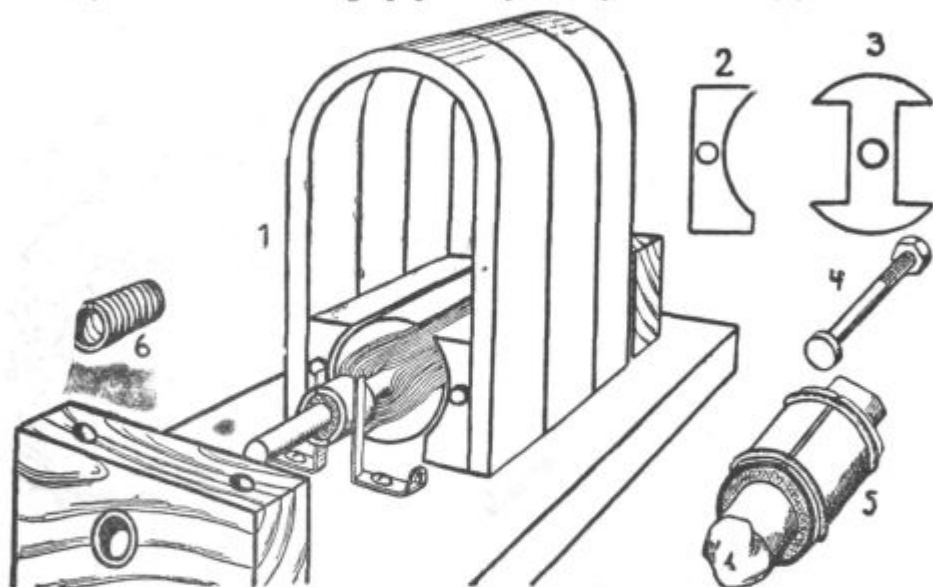
istih straneh. Tako razvrščene magnetne potem poveznemo preko poljskih čevljev.

Poljske čevlje si v obliki, kakor jo kaže priložena slika, izrežemo iz železne pločevine. To delo je najtežavnejše, ker je treba izrezati zelo veliko število enakih kosov, pločevina pa ne sme biti več ko pol milimetra debela. Vsak izrezek v sredini prevrtamo, potlej pa drugega za drugim nanizamo na vijak in trdno stisnemo z matico. To je poljski čevljev našega električnega generatorja. Čevljev se imenuje zaradi tega, ker sedi na koncu magnetovega kraka, poljski pa zato, ker se z njegovo pomočjo ustvari močno, pravilno usmerjeno magnetno polje. Poljska čevlja potrebujemo dva,

Na sličen način kakor poljska čevlja si sestavimo iz pločevinastih izdelkov tudi kotvo. Izberemo si tako imenovano dvojno »T« kotvo, ker je z njo najmanj dela. Premer kotve mora biti največ za 1 mm manjši od premera valjastega prostora, ki ga puščata med seboj oba poljska čevlja, tako da se kotva med njima lahko vrti, ne da bi se ju kje dotikala. Tudi ploščice kotve ne smejo biti iz več kot pol milimetra debele pločevine. Med posamezne izrezke moramo, predno jih stisnemo, vložiti lističe svilnega papir-

stavimo kotvo pokoncu, obtežimo s kakim mtežkim predmetom in pustimo dva ali tri dni sušiti. Kotva je zdaj dovolj trdno zlepljena, da nam pri nadaljnje mdelu ne razpade.

Os si izpilimo iz žebelja v toliki debelini, da se da ravno še tesno potisniti skozi luknjo kotve. Obe mesti, kjer os izginja v kotvi, si točno zaznamujemo in potlej na teh dveh mestih os prevrtamo. Luknji morata ležati vzporedno, njih premer naj bo najmanj 2 mm. Zdaj zabijemo v eno luknjo žebelj, tako da v njej trdo sedi in

TA SLIKA NAJ VAM POMAGA DA VAM BO LAGLJE ŠLO: 1) slika našega stroja (sprednji ležaj je potegnjen iz osi), 2) pločevina za poljski čevlj, 3) pločevina za kotvo, 4) vijak, ki stiska pločevino poljskih čevljev, 5) kolektor, 6) žični zavoj za strojev ležaj

ja, da so posamezni segmenti med seboj izolirani.

Sestava kotve in pritrditev na os bo za marsikoga trd oroh. Stric si za to delo ni izbral sicer najboljši, pač pa najlažji način. Kdor je že kaj domač v takih delih, bo kotvo nasadil na os na bolj trden način, novinec pa se bo moral vestno držati stričeve poti, da mu ne izpodleti.

Predno pločevinice kotve z vmesnimi papirnatimi vložki stisnemo, jih nanizamo na zasilno os (leseno paličico ali svinčnik) in vse skupaj pomočimo v gorilni špirit, v katerem smo poprej raztopili nekaj koščkov šelaka. Zdaj ploščice lepo naravnamo, stisnemo z roko, kolikor se da, naglo prevlečemo z nitjo, izpulimo leseno os, po-

ga pri glavi in konci toliko odščipnemo, da gleda še 1.5 do 2 cm na vsaki strani iz osi. Kotvo potisnemo na os in na enak način zabijemo žebelj tudi v drugo luknjo. Med žebeljema se kotva ne more več premikati v podolžni smeri. Da se na osi tudi vrteti ne bo mogla, kotvo najprej tako naravnamo, da ležita oba žebelja lepo po dolgem na obeh končnih pločevinah in navijemo preko žebeljev in utora lego ovojev iz sirovega sukanca ter spet potopimo kotvo v šelakovo raztopino. Ko se cela reč posuši, začnemo kotvo navijati. Kupimo si bakrene žice debeline 0,5 mm dvakrat z bombažem izolirane. Koliko metrov jo potrebujemo, zavisi od velikosti stroja. Da ne bo nepotrebnih stroškov, navijemo za po-

skušnjo na kotvo najprvo enako debel motvoz in potlej izmerimo, koliko metrov smo ga spravili v utor, ne da bi bil kje prekoračen dovoljeni premer.

Ko navijamo žico, moramo paziti, da na ostrih robovih kotve ne odrgne mo izolacije. Navijamo tesno lego ob lego zmerom v isto smer, najprej na eni potem na drugi strani osi, dokler utor ni izpolnjen. Oba konca žice dva ali trikrat zavijemo, nakar kotvo temeljito prepojimo s šelakovo raztopino in pustimo posušiti.

Naš dinamometer potrebuje še tako zv. ko lektor, na katerem se prvotno izmenični tok usmerjuje v istosmernega in ki hkrati služi za pobiranje toka iz stroja. Na os nasadimo kolikor mogoče tesno gumijasto cevko (debelina stene najmanj 1 mm). Poiščemo medeninasto cevko, ki se da ravno še tesno potisniti preko gumijaste cevke na osi ter jo podolgem prerežemo v dva enaka žlebiča ali segmenta. Vsakega teh segmentov pricinimo na en konec kotvinega navoja, položimo segmenta na gumijasto cevko, tako da stojita špranji med segmentoma točno nasproti obema glavama kotve in ju v tej legi na obeh koncih prevezemo z nitjo. Kolektor je s tem gotov. Paziti je treba, da se oba segmenta ne dotikata med seboj. Po segmentih drsita »krtačici«, po katerih struji električni tok iz stroja. Krtačici si izrežemo iz četrtilni milimetra debele prožne medeninaste pločevine in ju pritrdimo na osnovno desčico kakor kaže slika.

Ležaje, v katerih teče kotva, si naredimo na ta način, da navijemo na os 10 do 15 ovojev 1 mm debele bakrene žice tesno ovoj pri ovoju. Zdaj vzamemo 2 cm debelo desko, izvrtamo vanjo luknjo tolikšnega premera, da se da vanjo ravno še tesno potisniti čični navoj. Da bo vse v redu, ležaj znotraj dobro namažemo z vazelinom. Desčico z ležajem moramo zdaj toliko obžagati, da jo lahko, kakor kaže slika, z dvema vijakoma privijemo na osnovno ploščo. Če bi se izkazalo, da smo jo preveč odrezali spodaj, lahko napako popravimo s ploščicami tanke pločevine, ki jih spodaj podložimo. Z obrezovanjem in podlaganjem, s pomikanjem v desno ali levo se nam bo zmerom posrečilo pritrditi oba ležaja v tisti legi, v kateri se bo kotva gladko vrтела med poljskima čevljema. Pritrditev le teh na osnovni plošči prepučamo iznajdljivosti naših graditeljev,

ki si naj sami izmislijo tudi pogon našega, zdaj srečno dograjenega električnega stroja. Stric bo prav vesel, če mu ob priliki pišete, kako se vam je posrečilo. Zdaj moramo samo še pritrditi dve žici na krtački in žarnico vmes pa nam bo zasvetila električna luč — luč lastne proizvodnje.

KaMa, dijak:

Očku v spomin

Kam očka dragi so te dali?
Kam šel si in zapustil nas?
V hladno zemljo so te zakopali,
kjer pač ne slišiš sina glas,

Ko joka sirota in toči solze,
solze teptanih in zapuščenih,
za tabo jih toči sin tvoj, ko ve,
da ni upov v vrnitev nobenih.

Ko vidj preč sabo življenje dolgo,
s skrbmi in trpljenjem poslano,
ko ve, da nikdar te nazaj več ne bo,
da bi mu obleko dal, hrano.

Mamico vidi, ki zanj se peha,
da sit je, obut in oblečen,
skrb stalna, ko ji spati ne da,
skrb zanj, da bil bi ji srečen.

Manica:

Jurek je pa tič

Ribniški Jurek stopi nekega večera s svojo grčavo palico v roki v gostilno. Preden naroči kozarec pijače, že stopi predenj mladi a krepki mesar Drejc in ga podraži:

»Hej, Jurek! Ali ti je kaj dobro teknila mlečna kaša, ki si jo zalil z brinovčkom?«

Jurek je iznenaden. Res je namreč malo prej v sosednji vasi pojedel skle-dico mlečne kaše, na kar je tudi šilce brinovčka zvrnil vase. Začuden, od kod oni to že ve, a tudi nevoljen, da se takšen mlečnozobec obreguje vanj, vpraša precej trdo:

»Žlobudrač, kako pa ti veš, kaj sem povžil, ko nisi bil zraven?«

»Ho, ho, Jurek,« se zareži Drejc in pokaže s prstom na njegov suknjič, glej tu nosiš ostanek kaše, a tvoja sapa diši po brinjevcu. Vidiš, pa te imam!«

Vsi gostje bušnejo v glasen krohot. Jurek se v zadregi ogleda po sebi in hitro s prstom odsune s suknjiča izdajalski drobec kaše.

Ko se poleže smeh, je Jurek že spet pri sebi. Hudomušen smehljaj se mu razpotegne čez široki obraz. Strumno kakor vojak, stopi pred Drejca:

»Krota mesarska! Res si prefrigan, toda lahko bi bil še bolj. Kar se je že zgodilo in kar se godi zdaj, to se končno že zamore ugotoviti. Ali ti mi rajši povej, kaj bom jaz počel v bodočih dneh?«

»Tisto pa ne morem. Nisem prerok,« se otresa Drejc.

»Ti ne moreš, jaz pa lahko,« se postavi Jurek. »Natančno vem, kaj se bo na primer zgodilo s teboj.«

»Z menoj —« zategne zaničljivo Drejc. »sem res radoveden. No, kar povej Torej kaj?«

»I, kaj — tepen boš!«

»Tepen —? Kdo? Jaz? Kdaj neki?«

»Takoј zdaj,« vzkligne Jurek in kakor bi trenil vzdigne svojo grčavko in že priletita dve prav krepki čez mesnatí Drejčev hrbet.

Preden iznenadení Drejc pride do sape, je Jurek že zunaj, kjer ga požre črna noč.

V gostilni pa ponovno odjekne vesplošen krohot, a zdaj seveda na račun tepenega Drejca.

Polnočno zvonjenje v Drašičah

(Belokranjska)

Drašički mežnar je zarana vstal, odzvonil v bližnji podružnici dan, potlej pa došel domov, kjer je popil majoliko vina, nabrusil nože in se pripravil na praščino. Sklical je vse vaške babe, da so prišle v njegovo bajto ter mu pomagale držati praseta, ko ga je klal. Dopoldne je mesaril, ko pa se je dan prevesil čez polovico, je šel kar s krvavimi rokami poldan zvonit.

Popoldne je nekdo iz srenje umrl. Mežnar je mesaril, žena je salo rezala, kar vstopi sosed in pove kako in kaj. Mežnar in žena sta planila venkaj in kar z masnimi rokami zvonila zadnjo uro...

Ko se je na zemljo spustil mrak, sta spet odšla k podružnici in odzvonila zdravomarijo.

Tisti čas je bil v vasi pasji kontumac. Kakor je že v navadi, so gospodarji imeli preko dne vse pse priklenjene, po-

noči pa so jih odklenili in po vasi spuстили, da so se ščeneta malo spreletela.

Zupanova psica je pritekla na tem sprehodu do podružnične cerkve. Vohljala je po zraku, mastna vrv jo je v nos zaščegetala — pričela je vleči za vrv ter jo obdelovati z zobmi, misleč da se masti s klobaso... In kakor je vlekla za »klobaso«, ki je visela izpod zvonika, tako je v zvoniku pozvanjal zvon in prebudil vaščane, ki so vsi prestrašeni poskakali v hlače in jo ucvrli na sredo vasi, misleč, da v vasi gori...

Nobenega ognja ni bilo »Zahvaljen bodi sveti Florijan!« so se zasmejali, potlej pa so si popravili štibala, si pljunila v roke in odkorakali do podružnične cerkve. Psica se je ustrašila prihajajočih ljudi, pustila je »klobaso« in jo popihala v temno noč.

Drašičani so obstrli pri zvoniku, se spogledovali in ugibali, kdo neki je zvonil. Drug drugega so dolžili, tri dni in tri noči se s pestmi in krepeljci obdelavali, kmalu bi se skregali...

Sosednji Metličani pa pripovedujejo, da imajo od takrat v Drašičah zmerom dva mežnarja, ki se menjata v službi. Tisti, ki ima službo podnevi — zvonil. Tisti, ki ima službo ponoči, pa vse noči v zvoniku presedi in za zvonove drži, da bi kdo ne zvonil in Drašičanov iz spanja ne budil. — — —

Golar Manko:

Naša gruda

Naša gruda je bogata, z znojem svetlim napojena, blagoslov se nanjo zliva, kot Marija je češčena.

Gruda nam je mati dobra; sladka njena je beseda, ko se z mesečino v noči razgovarja rožna greda.

In ko v jutrih mladih zarja med razore se razlije, takrat Bog s sinjine čelo grudi z biseri ovije.

Jutrovčki pišejo

Dragi stric Matic! Vsako nedeljo čitam »Mlado Jutro«. Marsikaj je v njem zanimivega in mi zelo ugaja. Tako na primer kako si sam lahko napravim okumulator. Take reči mi najbolj ugajajo, a so žalost zelo redke. Zato te, stric Matic, lepo prosim, da mi daš navodila za neko stvar, ki me že dolgo teži na srcu. Rad bi si izdelal generator za istosmerni tok. Nekatere dele že poznam po fizični knjigi meščanskih šol. Toda ti bi mi znal še mnogo kaj svetovati. Naprošam te, da mi odgovoriš v nedeljo v »Mladem Jutru«. Mislim, da bodo tudi tvoji drugi čitatelji z veseljem to posneli. Ako pa ne moreš mi odgovoriti v nedelje, te naprošam, da mi objaviš vzrok v »Mladem Jutru« v listnici uredništva. Te pozdravlja

Cibron Vinko.,
dijak v Prevaljah.

Dragi Vinko! Tvoji želji smo ustregli. Preberi članek »Stroj za proizvodnjo elektrike«. Mnogo zabave pri tem poslu ti želi

stric Matic.

Dragi stric Matic! Ker se Ti že dolgo nisem nič oglasil, sem sklenil, da Ti ob prvem novem natečaju popišem mojo pot v šolo. Vozim se namreč v Celje, kjer hodimo v gimnazijo.

Vstajam ob pol petih. Nato se učim in ponavljam do četrta na sedem. Potem pozaitrkujem, se poslovim od staršev in sestre in grem na postajo. Med potjo se mi pridružijo tovariši, ki jih je mnogo. Na postaji se malo razgovarjamo in se malo pošalimo do prihoda vlaka. Nato vstopimo in se odpeljemo do Zidanega mosta, kjer prestopimo na vlak, ki pelje proti Celju. Poiščemo si sedeže, če pa je treba pa tudi stojmo. Nato se odpeljemo po lepi dolinici, ob Savinji do Rimskih toplic. Tam vidimo kopalnišče, ki privablja mnogo tujcev, zlasti Hrvatov. Tudi tam vstopi mnogo mojih tovarišev. Začnemo se učiti vse potrebno. Ker se ne da brati, samo onavljamo. V Laškem vidimo dve tovarni in sicer pivovarno in tekstilno tovarno »Lavo«. V Laškem je tudi kopalnišče »Radio Terma Laško«. Proti Celju pelje lepa avtomobilska cesta ob reguli-

rani reki Savinji. V Celju smo ob tri četrta na osem. Iz koločvara gremo po lepih cestah mimo nove moderne Stermeckijeve trgovine v šolo. Po končanem pouku gremo na kosilo v dijaško kuhinjo. Po kosilu porabimo čas za ogled Celja. Ob dveh gremo iz Celja. Skozi Laško, Rimske toplice v Zidani most se zabavamo s šahom ali pa gledamo naravo. Vidimo tudi mnogo splavarjev na Savinji. Na Zidanem mostu čakamo pol ure. Tam vidimo mnogokrat kaj zanimivega. Zadnjič smo videli naše drage slovanske brate Čeha, ki so se vračali v svojo domovino. Ker nimar več časa in je pismo že dovolj dolgo, moram končati. Veš, drugič Ti bom popisal naše mestece, kjer prebivam že sedem let. — A sedaj mi bodi prav prisrčno pozdravljen!

Medvešček Dušan, dijak v Radečah.

Dragi stric Matiček! Čas je že, da Ti tudi midve sestrice napišemo nekaj vrstic. Veš dragi stric Matiček, radi bi Ti napisale kako je kaj pri nas. Hodiva že v drugi razred ljudske šole in se imamo že dosti za učiti. Po kosilu napišemo domačo nalogo. Če je lepo vreme se igramo na dvorišču z llo, Dagi in Nušo, katere ravno tako obiskujejo drugi razred ljudske šole. Ako pri igranju preveč vpijemo, naju pokliče mamica in nas opozori, da ne smemo tako kričati. Zvečer predno greva spat, nama bratranec pove kako lepo novostico in nato morava v posteljo. Te lepo pozdravljate.

Elena in Liana Jurin, učenke II. razr.
osnovne šole v Mariboru.

Kos Vladko — dijak:

Mlin ob Muri

Ki—klop, ki—klop,
se mlin v vetru vrti,
ki—klop, ki—klop,
prav tiho mu voda šumi...

Ki—klop, ki—klop,
sred Mure brodar...
Ob bregu bel trop
ovac pase ovčar.

Pod grmom vijolic šop
modrih dehti,
ki—klop, čuj, ki—klop
se mlin v vetru vrti...

Mamici

Mamica moja,
kaj naj ti dam,
za materinski dan?
Mamica, povej!

Ko zjutraj se za gorami
rumena zarja svetli,
si ti mamica moja
že davno pokonci.

In ves božji dan delaš,
garaš do pozne noči,
in ko ležeš zvečer k počitku
so žulji na tvojih rokah!

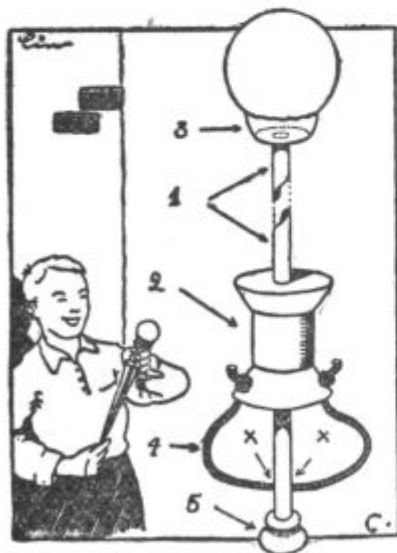
Oh, mamica moja,
kaj bi ti dala,
ko sama sem uboga
in nimam denarja.

Če vila bi bila,
sezidala grad bi ti,
žulje v bisere
bi izpremenila.

Ker pa nimam moči,
da bi čarala,
sveto srce ti bom
do konca dni ohranila.

Janja Zagar, dijakinja v Ljubljani

Imenitna prača

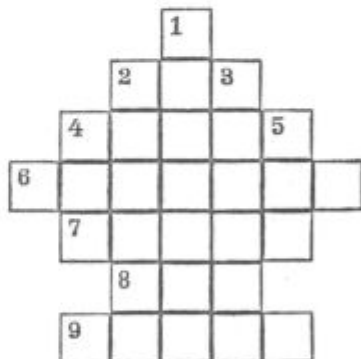

S pračo, ki jo vidite na sliki, morete metati manjše celuloidne ali gumijaste žoge zelo visoko v zrak. Če ste v dveh, se lahko izmenjavate v streljanju in lovljenju. Verjemite mi, da je to zelo zabavna in zanimiva igra. Pri-

ložena slika je toliko jasna, da je daljša razlaga skoraj nepotrebna. — 1 — je okrogla palica, ki mora biti le toliko debela, da jo z lahkoto potisnete skozi predorček sukančevega vretena. (2). — 3 — je pločevinast pokrovček, s kakršnimi zapirajo steklenica. Pribit je na gornji konec palice s tankim žebeljem. — 4 — je močan gumijast trak, vdrt in tritren v dvoje luknjice skozi primerno veliko luknjo, ki ste jo že prej zvrtili v palico. Ta luknja je na sliki označena z dvema križcema (××). Na spodnji konec palice privijete porcelanast gumb in si tako napravite nekako držalo. — Slika vam nadalje pokaže, kako je treba s pračo ravnati. Z eno roko držite sukančevo vreteno, z drugo pa pritegnete palico toliko k sebi, kolikor va vito dopušča gumijast trak. Če vložite na pokrovček majhno žogo in palico spustite, bo žoga zletela visoko v zrak.

Križanka

Vodoravno: 2. morska žival; 4. pannonki knez (861. — ok. 874-76), ki je l. 867. sprejel blagovestnika brata Cirila in Metoda, 6. del sv. maše, 7. plemenita ptica, 8. posmrtno bivališče po veri starih Slovanov, 9. gora na Notranjskem.

Navpično: 1. Župančičev junak, 2. reka v savski banovini, pritok Kolpe, 3. kraj v vardarski banovini, znan po obrti, 4. prvi poganjek za novo rastlino, 5. stanje vode.

Rešitev zlogovnice

Pomlad — upanje.

Rešitev posetnice

Veleposestnik.